

Razstava TMS *Bohinjci in usnje* je na ogled v enem od prostorov Godčeve hiše, kjer je v prvi polovici 20. stoletja delovala obrtna usnjarska delavnica.

GORENJSKI
MUZEJ

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

BOHINJCI IN USNJE

Roši iz Sodjeve usnjarne

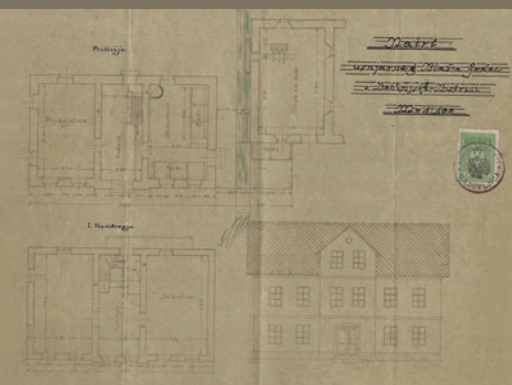

Pred Sodjevo hišo

Sodjeva usnjarna

Konec 19. stoletja je v zgornjem delu vasi kože, ki so mu jih prinašali Bohinjci, strojil Jožef Sodja, po domače Skalovčev.

Po očetovi smrti leta 1902 je z usnjarsko obrtjo nadaljeval Ivan Sodja. Leta 1939 je obrt prevzel Ivanov sin Nikolaj, ki se je leta 1944 pred likvidacijo umaknil na Koroško. Delavnica in trgovina sta bili po vojni zaplenjeni.

Načrt Godčeve usnjarne iz leta 1927

Godčeva hiša

Godčeva usnjarna

Njen prvi lastnik Jurij Godec je v na novo postavljeni hiši ob potoku Bistrica okoli leta 1900 uredil usnjarsko delavnico. Najmlajši sin Tomož Godec, ki se je pri njem izučil za usnjarskega pomočnika, je leta 1927 prevzel obrt in jo vodil do sredine leta 1941. Nemci so ga ujeli in ga kot talca ustrelili 20. aprila 1942 v Mauthausnu. Po vojni je njegov brat Blaž Godec v hiši odprl zbiralnico kož.

STALNA RAZSTAVA TEHNIŠKEGA MUZEJA SLOVENIJE

Avtorica razstave: Milojka Čepon | Sodelavci: Anja Poštrak, Ignac Jeršinič, Niko Šušteršič | Fotografije: TMS, Loški muzej Škofja Loka, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Gorenjski muzej, Muzejsko društvo Vrhnika, Marija Cerkovnik | Prostorska postavitev razstave in oblikovanje: Ariana Furlan Prijon, Tjaša Štempihar | Oblikovanje svetlobe: Marjan Viskovič | Konserviranje in restavriranje predmetov: Restavratorska služba TMS | Avdio in video: Studio Cotič-Trojer d. o. o., Lambda s. p. | Mizarska dela: TMS | Razstavna oprema: Jernej Debevec | Jezikovni pregled in prevod: Melita Silič | Printi: Epigram | Tisk: Tiskano v Sloveniji
Gorenjski muzej, zanj mag. Marjana Žibert, 2015

Usnjarska in čevljska tradicija v Bohinju

V Bohinju je bila že v preteklosti dobro razvita živinoreja, ki je dajala osnovno surovino za izdelavo usnja. Najstarejša doslej najdena omemba rokodelskih poklicev usnar in čevljar je iz popisa leta 1749.

V prvi polovici 20. stoletja sta v Bohinjski Bistrici delovali dve usnjarski delavnici: Sodjeva in Godčeva. Največji porabniki usnja so bili čevljarji in sedlarji. V letih med 1890 in 1910 je bila Bohinjska Bistrica z okoli 660 do 870 prebivalci prava »šoštarska vas«, saj se je s čevljarstvom ukvarjalo več kot 10 domačinov in nekaj tujcev. Po enega do dva čevljarja so imele tudi druge vasi v Bohinju.

Po drugi svetovni vojni sta nove čevlje izdelovali in stare popravljali dve podjetji: Krajevno čevljsko podjetje Zlatorog v Srednji vasi in Krajevno čevljsko podjetje Triglav v Bohinjski Bistrici.

Usnjeni podkovani moški škornji, ročno izdelani leta 1945 v domači čevljarni na Brodu v Bohinju.

Od surove kože do usnja

Postopek ročne predelave kože v usnje v usnjarni Tomaža Godca je bil prvič rekonstruiran leta 1978 na podlagi izročila, ohranjenih predmetov in zbranih podatkov o nekdanji usnjarni. Tomaž Godec je strojil goveje in svinjske kože ter kože divjadi in drobnice. Za strojenje je kot strojilo uporabljal smrekovo lubje in hrastove ježice. Postopek predelave kože od priprave na strojenje, strojenja in obdelave po strojenju je nazorno predstavljen na panojih in s predmeti. Posamezna usnarjeva opravila dopolnjujejo videoposnetki in fotografije na računalniškem zaslonu.

Valj za glajenje usnja

Orodje za mehčanje usnja

Usnjarsko orodje

Usnarji so pri ročnem delu uporabljali številna orodja, zlasti nože. Orodje je bilo dragoceno, zato so nanj skrbno pazili. Na razstavi si lahko ogledate nože za pripravo kože na strojenje in nože za obdelavo kože po strojenju.

Nož za goljenje - odstranjevanje dlake

Goljenje

Nož za izglajevanje usnja

Panj za struganje

Drobnik lubja

Struganje

